

horkka

kyllä metsästäjiä, joita vaiva kiusaa, mutta kavereidensa nimiä he eivät halunneet paljastaa.

- Se häpeä on niin suuri miesten keskuudessa, jos ei saa hirveä. Miesmurhakin on keveää tuon rinnalla, kunhan vain kasvat säilyvät metsällä, kuivaniemeläinen hirvemies Pekka Veijola valaisee.

LÄÄKETIETEELLISESSÄ mielessä hirvi-horkassa on kyse autonomisen hermoston hallitsemattomasta pelko- ja pakoreaktiosta, sanoo maalaislääkäri Tapani Kiminkinen. Se on täsmälleen sama asia kuin urheilijoilla, jotka jännittävät kisasuoritustaan niin, etteivät pääse kilpailuissa omalle tasolleen.

- Karvat nousevat pystyyn, virtsa ei tule, adrenaliinitaso nousee, sydän tykkyää, Kiminkinen listaa oireita.
Se on se sama olo, jonka melkein jokainen nuori metsästäjä kokee ensimmäisissä riisatlatteisissaan, kun jänis hipsuttelee polkua pitkin hiljalleen passiin. Se olo, kun marssii sydän pamppaillen estripun takaa esiintymään näytelmässä koulun joulujuhlissa. Se kun tuntee kuristuvansa puhetta pitäessään tai kun hikoilee ratin liukkaaksi autokoulun insinajossa.

Useimmat saavat tunteen hallintaan ja

pystyvät toimimaan, mutta toisille jännitys on liikaa. Koko elämän ajan.

KOKENUT HIRVENKAATAJA, ylitorniolainen Sulo Pajuniemikin on joutunut silloin tällöin horkan valtaan, vaikka siitä ole varsinaisesti koskaan kärsinyt.

- Kun kuulee puoli kilometriä ennen, että hirvet ovat tulossa koiran kanssa passiin, on aikaa miettiä kaikenlaista. Siinä ehti saada monta adrenaliinipikkinä ja tärinä iskee. Viimeksi Pajuniemen kädet tärisivät karhujahdissa Sallassa, kun hän meni kolmesti koiran haukulle varmuna siitä, että siellä on karhu, vaikka ne sitten hirviksi todettiinkin.

SS Monesti ampumisesta tulee sellainen kierre. Kun hirvemies menee koiran haukulle ja ampuu viidestätoista metrillä ohi, paine alkaa kasaantua. Tullee se porukan paine ja lopulta se alkaa ampua sellaisistakin paikoista, joista ei pitäisi ampua."

- Piti monta kertaa pysähtyä ja laskea enemmän kuin kymmeneen.

Pajuniemen mielestä jännittäminen on vain hyvä asia. Se tekee jahdista hauskaa.

- Kun adrenaliinia pannaan suoneen isolla piikillä, muut asiat unohtuvat.

HIRVIHORKKA ei ole pelkkää adrenaliinia. Kaikki juttuun haastatellut hirvimehet puhuvat hirvihorkan yhteydessä jahtiporukan luomasta sosiaalisesta paineesta. Moni myös sen armoittomuudesta ja raakuudesta.

Nimettömänä pysyttelevän hirvestäjän mukaan hirvihorkka johtuu usein siitä, että ampujalla on suuri epäonnistumisen pelko. Mitä jos ammun huonosti, suolille, turpaan tai pilaan paistin? Mitä porukka sitten sanoo?

Porukka sanoo pahasti. Tai ainakin katsoo nuotiolla vinoon, moitrii lihakadosta ja pilkkaa selän takana.

- Porukassa on aina joku, joka muistuttaa huonosta suorituksesta seuraavan vuoden ajan, 28 vuotta hirviä jahdannut mies ker-

MONEN HIRVESTÄJÄN jahdivuoden karnein kokemus on hirvimerkin ampumisen. Siinä paljastetaan kaikkien edessä, onko metsästäjästä jahtiin vai ei. Se nostaa hermopaineen äärimmilleen. Moni sellainenkin jahtimies, joka kaataa hirven aina ja varmasti, ei meinaa millään saada hirvimerkkiä ammutuksi.

Pekka Veijola kertoo, että ennen kylänmiesten tapana oli tulla "räkyttämään" ammuntapaikan taakse. Aiheuttamaan sitä painetta, katsomaan, kuinka alkuiset miehet alkavat täräistä kiväärin kanssa.

- Pahimmillaan se oli sitä, että baarissa huudettiin korvaan kaverille, että sulla on merkin ammunta kohta, täthän sie sen, Veijola muistelee.

MIESTUTKIJA Tuija Huuain mielestä miehen hirvenkaatopaine on yksi hyvä esimerkki siitä, kuinka kovassa maailmassa Suomen miehet elävät. Oulun yliopistolla työskentelevä Huuain on tutkinut muun muassa kouluopiskien väkivallan syitä.

Huuain mukaan miehillä on tutkitusti vahva häviämisen, heikkouden ja häpeän pelko. Suorittamisen tarve on valtaisa ja se

näky myös esimerkiksi seksissä. Miehen täytyy onnistua. Se on miehen mitta.

- Vahvana olemisen haaste on niin iso, että jos malja valuu yli, se kääntyykin heikkoudeksi, Huuain pohtii.

Huuain mukaan joskus suurinta vahvuutta olisi kertoa avoimesti heikkoudesta.

- Mutta se on toinen kysymys, kuinka vahvais ryhmä on pohtimaan vahvuuden ja heikkouden kysymyksiä tai kuulemaan toisen heikkouksista. Onko sekin heikkoutta, että läyryttään jonninjoutavista?

Työpaikkakiusaamisen tutkijat ovat ai-

SS On sellaisia metsästäjiä, jotka aina moittivat toisten tekemiä. Kuinka on ammuttu vääränlainen elukka ja että osuna on väärässä paikassa. Sitten kun tulee se oma ampumapaikka, onkin ladannut itselleen kauheat paineet. Meidän porukassa tällainen henkilö ampui hirveltä etujalan poikki. Sitä hirveä sitten etsittiin päiväkausia."

heellisesti kysyneet, vallitseeko Suomessa kiusaamisen kulttuuri. Ampumaradoilla ja hirvikämpillä kiusaamiseen ainakin näytetään sortuvan.

Huuain mielestä ammuntakoe on kuin luotu pilkanterkeijöille.

- Onko se tilanne tekemällä tehtykin julkiseksi, Huuain kysyy.

Huuain mukaan ainainen kilpailu, suorittaminen ja epäonnistumisen pelko luovat miehiin ahdistuksen, joka purkautuu pahimmillaan perisuomalaisena toimintana: suomimies ryyppää ja hakkaa.

MIESPORUKAT eivät ole kovin hyviä kannustamaan porukan heikoimpia, vaikka siitä voisi olla joskus apua.

Kuivaniemeläisen Teuvo Kukkulain seurue sentään yritti. Aikoinaan porukassa oli metsästäjä, joka päästi hirvet toistuvasti ohitse astiaan.

- Se sanoi aina, että ei ollut hollilla, vaikka hirvet meni aivan vierestä. Kaverit jotka sen näki, sanoivat että se tähtäsi kyllä, muttei ampunut, koska ase heihui niin paljon. Passimiestä tuettiin sanomalla, että jos siltä tuntuu, ettei voi ampua, ei pidäkään.

Lopulta kaveri sai hirven. Puolivahingos-

sa.

➤ - Osuma oli metrin väärrässä paikassa, mutta onneksi luoti osui selkärankaan. Koetimme kavereiden kanssa kehua kuinka hyvän osuman se oli ampunut, että se vähän sitä avautuisi. Mutta ei siitä tullut koskaan hirvimiestä.

MIESTUTKIJA Tuija Huuki uskoo, etteivät naiset kärsi hirvihorkasta samassa mittakaavassa. Hän uskoo, että nainen voi sanoa makkaratullilla, ettei pystynyt ampumaan. Asiaa pitää kysyä naismetsästäjiltä itseltään. Puhelimen päähän löytyy Törmäsen Eränkävijäin metsästys- ja kalastusyhdistyksen hirvinainen **Marja Kokkonieni**, joka on naishirsiviseurue Suoseireenien jäsen. Kokkonien mukaan naiset eivät koe paineita metsällä, vaan vain yhdessä tekemisen iloa ja eräseikkailuita.

- Ei. Meillä ei missään nimessä ole sellaista. Meillä ei ole painetta. Ja kun ei ole painetta, on mukavaa, Kokkonieni kiteyttää. Kokkonien mukaan suoseireenit eivät kuittaile tulilla, vaikka hirvi menisikin pas-

SS Yksi nuori kaveri ampui kerran sonnin. Se oli sen ensimmäisiä riistaeläimiä, mitä se sal. Ampumisen jälkeen sille tuli sellainen horkka, että sen piti lähteä äidin luo rauhoittumaan. Se vapisi koko poika. Parin tunnin päästä se sitten tuli takaisin passiin.

simieheltä ohi. Hirvi ammutaan vain, kun metsästäjä tuntee, että paikka on varma.

NAISISTA VDISI siis ottaa oppia, mitä miehekäs hirvestäjä ei tietenkään tee. Onneksi on muitakin tahoja, jotka neuvovat mielellään, miten hirvihorkasta pääsee eroon. Maalaislääkäri Tapani Kiminkinen ohjaisi horkasta kärsivän henkisen valmentajan

pakeille.

- Hirvihorkan voi hoitaa kokonaan pois samalla tavalla kuin kilpailujännityksenkin. Nykyään lähes kaikilla urheilijoilla on henkinen valmentaja.

Kiminkisen mukaan hyvä suoritus lähtee aina rentouden kautta.

- Rimaa ei voi ylittää, jos on aivan jäykkä, Kiminkinen havainnollistaa.

KILPA-AMPUJEN henkiseen valmennukseen perehtynyt tutkija **Niilo Konttinen** Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU:sta lähtisi miettimään horkan hoidossa ensin, kuinka tilanteita voisi harjoitella.

- Metsästystilanne eroaa kilpailutilanteesta siinä, että metsällä jokainen tilanne on erilainen. Kilpaurheilussa pääsee ottamaan saman tilanteen yhä uudelleen, mikä helpottaa harjoittelua.

Konttisen mukaan mielikuvaharjoittelu voisi toimia hirvijahdissa.

- Päättää kuvitella minkälaisia mahdollisia

tilanteita eteen voi tulla, ja miten niissä pitää toimia.

Yksi tärkeä asia on riittävä ampumaharjoittelu. Metsästystilanteessa ei ole aikaa miettiä, mistä napista varmistin lähtikään pois tai miten kiihkarin linssinsuoja aukeaa.

- Itseluottamus perustuu siihen, että osaa asian. On tärkeää, että tietää pystyvänsä toistamaan suorituksen erilaisissa tilanteissa.

Ja kyllä. Kotiasioiden pitää olla kunnossa.

- Jos vaimon kanssa ei kulje, työasiat ovat huonosti, ne tulevat suoritukseen jonkin suodattimen läpi mukaa.

JOS HORKKA ei hellitä psykologialla, tohtori Kiminkinen kääntäisi surutta lääkekäppin puoleen.

- Beetasalpaaja lievittää oireita, sillä se laskee sykettä. Urheilijoille se on doping, mutta tässähän ei ole kyse kilpailusuorituksesta. Olen kuullut, että suurin piirtein kaikki huippupianistit käyttävät esiintymisensäan beetasalpaajia.

Juha Hirven horkanhoitoni

Kivääriammunnan olympiahopeamitalisti ja kiväärimaajoukkueen valmentaja **Juha Hirven** mukaan metsästysjännityksestä ei kannata yrittääkään eroon, sillä se on koko homman suola. Suoranaista horkkauksen sijaan voi yrittää hallita valmistautumalla jahtiin hyvin. Mestariampuja ja hirvenmetsästäjä kertoo miten.

1 TUNNE ASEESI. Ampumaharjoittelu on tärkeää. Aseen pitää olla hyvin kohdistettu ja patruunan sopiva. Uusi hirvenammuntakoe on liian helppo, koska siinä ei tarvitse ampua liikkuvaa taulua. Toisaalta osuma-alue on nyt pienempi, joten ase on oltava oikeasti kohdallaan.

2 JOKAINEN AMPUJU OSUUS OHI. Huonoa laukausta ei pidä pelätä, sillä se tulee kaikille joskus.

3 VALMISTAUDU TILANTEeseen. Passipaikalla kannattaa tehdä suunnitelma, mihin kohtaan voi ampua. Miettiä etäisyyksiä ja muuta. Tilanteeseen voi valmistua miettimällä minkälaisia mahdollisia riistatilanteita tässä paikassa voi tulla.

4 OLE PÄÄTTÄVÄINEN. Päätöksen ampumisesta tekee aina metsästäjä itse. Kun tilanne tulee ja teet päätöksen, siinä pitää pysyä lujasti ja toteuttaa se mitä alkoi. Hirven voi päästää ohi, mutta jos hirvi tulee passiin niin kuin olet ajatellut, toimi.

5 ANNA HIRVEN KÄÄNTÄÄ KYLKI. Yritä aina ampua varma laukaus hirven kylkeen, keuhkoille. Ne, jotka alkavat kikkallemaan korvan taakse tai rangalle, ampuvat usein ohi.

Kommentti

Yksi tärinätumppu löytyi

En millään tahtonut löytää ketään hirvipäästä kärsivää kertomaan kokemuk-
sistaan.

Pitkän etsinän jälkeen löysin lopulta yhden tärinätumppuun. Itseni.

Hirviä en ole koskaan pyytänyt, mutta kiväärillä ammutusta teerestä tuli nuorena varsinainen päänäpintymä.

Vaikka osasin ampua, linnut eivät tippuneet oksilta. Armeijassa pokkasi rynnäkkökiväärin SM-kultaa, mutta lintujen surmaksi kilpa-ammuntataito ei ollut.

KUTEN tiedetään, epäonnistumiset

ruokkivat epäonnistumisia. Teeristä tuli taakka. Syytin pienikaliberista pyssyä, tuulta, väärää etäisyyden arviointia, milloin mitään. Ajät kannustivat näyttämällä kuvia kuuden kilon metsoistaan. He piruilivat ja hihittelivät.

Teeri kasvoi vuosi vuodelta suuremmaksi. Jos se olisi painanut painolastinsa verran kiloissa, siinä olisi ollut syömistä moneksi vuodeksi.

Jahritilanteessa alkoi tärisyttää, tuli kiire, jännitti ja ammuin huonosti. Häitäilin avopaukassa kuin suomalainen jääkiekkoilija konsanaan.

distrettavasti nautittu ennen ja jälkeen kaadon ja vähän siinä välissäkin. Silti hirvi-horokka on ja pysyy suomalaisessa erämiehessä.

Viinää parempi ratkaisu voisi olla uudenlainen suhtautumistapa hirvenmetsästyseen. Loppujen lopuksi kyse on vain harrastuksesta, jonka pitäisi olla mukavaa kaikille.

Ampumisen todellinen ammattilainen, olympiahopeamitalisti ja kokenut hirvimies **Juha Hirvi** kehottaa hirviporukoita käyttämään ymmärtävästi niitä kohtaan, jolla hirvet tahtovat päästä passista läpi.

Hirven mukaan metsästäjä itse, ja vain hän itse, päättää koska hän yrittää kaato-laukausta. Siihen ei ole muilla nokan ko-

puttamista. Eikä huonoa laukausta kannata pelätä, sillä niitä tulee kaikille joskus. Jos ei ole vielä tullut niin jossakin vaiheessa tulee. Eikä se aina johdu ampujasta. Pienen pieni risu lentoradalla riittää ohilaukaukseen.

- Huonon laukauksen jälkeen tulee aina sanomista porukassa. Naljailijoille olen sanonut, että se joka ei koskaan ole ampuunut ohi, saa naljailla. Yleensä porukka hiljenee silloin.

*Lainaukset ovat juttua varten haastattelujen hirvenmetsästäjien tarinoita hirvihor-
kasta.*

33 Meidän porukassa oli sellainen kaveri, joka meni aina perimmäiseen passiin, jonne ei varmasti tule koskaan hirveä. Porukalla naurettiin sille, mutta ei tietenkään koskaan sen nähden. Kerran olin sen kanssa kun hirvi tuli hakkuaukealle 200 metrin päässä. Pakotin hänet ampumaan. Että ammu nyt kun on paikka. Se ampui, muttei tietenkään osunut.

Mikä?

Hirvijahti

Hirvijahti alkaa suurimmassa osassa Suomessa syyskuun viimeisenä lauaintaina eli tänä vuonna 24.9.

Enontekiöllä, Inarissa, Muoniossa ja Utsjoella hirvenmetsästys alkoi jo 1. syyskuuta. Kyse on kokeilusta, joka kestää kolme vuotta. Tänä syksynä alkaa kokeilun toinen vuosi.

Kokelujunnissa hirvi rauhoitetaan kiirahuijupun ajaksi 21.9.–10.10, minkä jälkeen jahti jatkuu jälleen 11.10.–30.11.

Hirvijahtiin osallistuu yli satauhatta metsästäjää ja saaliiksi odotetaan noin 63 000 hirveä.

Syksyn hirvijahtiin myönnettiin 55 600 pyyntilupaa, mikä on seitsemän prosenttia vähemmän kuin viime vuonna.

2000-luvun voimakas metsästys pudotti hirven talvikantaa vuosituhannen vaihteeseen 140 000 hirvestä nykyiseen 95 000 yksilöön.

Lähde: Suomen Riistakeskus

Petka Juntti